

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

EDİRNE İLİ YASA DIŞI GÖÇ İNCELEME RAPORU

24. Dönem 5. Yasama Yılı
2014

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

EDİRNE İLİ YASA DIŞI GÖÇ İNCELEME RAPORU

I. BAŞLANGIC

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun “Türkiye’de bulunan mülteciler, sığınmacılar ve yasa dışı göçmenlerin sorunlarına ilişkin incelemelerde bulunmak üzere” kurduğu, Kilis Milletvekili Ahmet Salih DAL, Ankara Milletvekili Ülker GÜZEL, Kahramanmaraş Milletvekili Sıtkı GÜVENÇ, Ordu Milletvekili İhsan ŞENER, Tunceli Milletvekili Hüseyin AYGÜN, Tokat Milletvekili Reşat DOĞRU ve Adana Milletvekili Murat BOZLAK’tan oluşan Alt Komisyon¹, kıyılarımızı kullanarak Avrupa ülkelerine yasa dışı geçiş yapmak isteyen yabancılar hakkında Edirne ilinde inceleme yapma kararı almıştır.

15 Mayıs 2014 tarihlerinde yapılan incelemeye, Alt Komisyon Başkanı Kilis Milletvekili Ahmet Salih DAL, Ankara Milletvekili Ülker GÜZEL, Kahramanmaraş Milletvekili Sıtkı GÜVENÇ katılmış; ayrıca Yasama Uzmanları Kenan ALTAŞ ve Evren ELVERDİ Alt Komisyona eşlik etmiştir.

II. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI

Ülkemizde yasal ve yasa dışı olarak bulunan bazı yabancılar, yasa dışı olarak Avrupa ülkelerine geçiş yolları aramakta, en başta da sınır komşularımız olan Yunanistan’a ve Bulgaristan’a ulaşmaya çalışmaktadırlar. Bu yasa dışı geçişler sırasında, başta kullandıkları deniz araçlarının batması sonucu, ölümler meydana gelmekte, insani trajediler yaşanmaktadır. Komisyonumuz da bu vahim olayların vuku bulduğu yerleri görmek ve olayların sıklıkla meydana geldiği yerel bölgelerdeki yetkililerden bilgi almak amacıyla bir inceleme kararı almıştır.

Ayrıca incelemenin konusunu, hududumuzda yakalanan yasa dışı göçmenlerin² sınır dışı edilene kadar barınma, iâşe ve sağlık ihtiyaçlarının karşılandığı geri gönderme merkezi oluşturmuş; burada tutulan yasa dışı göçmenlerin ülkemizin taraf olduğu uluslararası anlaşmalarla belirlenmiş olan asgari haklarını kullanmalarına imkân sağlanıp sağlanmadığını

¹ Alt Komisyon 24. Yasama Dönemi başında kurulmuş olup, ikinci devre başında 23 Ekim 2013 tarihinde üyeleri yeniden belirlenmiştir.

² Burada yazılı olan “yasa dışı göçmen” kavramı literatürde “düzensiz göç” olarak ifade edilmekte, resmi kaynaklarda ise çoğunlukla “yasa dışı veya kaçak göç/göçmen” olarak kullanılmaktadır. Alt Komisyonun kuruluşundaki tercih nedeniyle burada da “yasa dışı göç” ve “yasa dışı göçmen” ifadelerine yer verilmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

tespit etmek ve bu konuda hak ihlallerinin yaşanmaması için nelerin yapılması gerektiğini belirlemek amaçlanmıştır.

III. İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM

İncelemede öncelikle İl Valisinden; ardından göçmenlerden sorumlu Vali Yardımcısı, İl Emniyet Müdürlüğü Yabancılar Şube Müdürlüğü, İl Jandarma Komutanlığı yetkilileri ve Gümrük Bölge Müdürlüğü yetkililerinden konu hakkında bilgi alınmıştır.

Yasa dışı geçişlerle ilgili olarak, Edirne'nin tüm sınır hatları yasa dışı geçiş için kullanılmakta olduğundan ve bütün sınırın incelenmesine imkânı bulunmadığından, Meriç nehri kıyısında birkaç noktanın görülmesi ve köylüler ile yetkililerden bilgi alınması yöntemi benimsenmiştir. Bu amaçla, yakın zamanda Meriç nehri kıyısında donarak ölü bulunmuş göçmen cesetlerinin bulunduğu Budakdoğanca Köyünde ve Meriç nehri kıyısındaki Doğan Jandarma Karakolu civarında incelemeler yapılmış; köy sakinlerinden ve karakol komutanlarından bilgi alınmıştır.

Edirne ili Geri Gönderme Merkezi (GGM) ile ilgili olarak, buranın fiziki imkânları incelenmiş; GGM yetkililerinden bilgi alınmış ve GGM'de tutulan yasa dışı göçmenlerle görüşme yapılmıştır.

IV. İLGİLİ MEVZUAT HÜKÜMLERİ VE YAZILI METİNLER

Alt Komisyon, çalışmalarında uluslararası ve ulusal mevzuatta konu ile ilgili düzenlemeler arasında bulunan Birleşmiş Milletlerin 28 Temmuz 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Cenevre Sözleşmesi ile 31 Ocak 1967 tarihli Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Protokolü; 5682 sayılı Pasaport Kanunu, 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanunu, 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu hükümlerinden ve ayrıca Komisyonun 10 Ekim 2012 kabul tarihli “Edirne, Kırklareli Ve İstanbul İllerinde Bulunan Geri Gönderme Merkezleri Hakkında İnceleme Raporu” ve Birleşmiş Milletler Göçmenlerin İnsan Hakları Özel Raportörü François Crepeau'nun 25-29 Haziran 2012 tarihli “Türkiye Ziyareti Raporu”ndan yararlanmıştı.

V. İNCELEMELER

1. Edirne İlinde Göç Olgusunun Genel Durumu

Yasa dışı göçmen, yaşadığı toprakları terk ederek, yasa dışı olarak bir başka ülkenin topraklarına giren veya çıkan, yasal olarak girmiş olsa dahi yasal bulunuş sürelerini aşmak

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

suretiyle kalmaya devam eden kişi veya kişiler olarak tanımlanmaktadır. Ülkemizin yasa dışı göçte transit ülke olarak tercih edilme nedenleri arasında; ülkemizin coğrafi konumu itibarı ile doğal bir köprü durumunda olması, doğu sınırlarımızın dağlık ve kontrolünün zor olması, Doğu ve Güneydoğu’da yaşayan bölge halkının sınır ötesi sıkı akrabalık bağlarının bulunması, Ege sahillerinin coğrafi yapısının yasa dışı geçişlere müsait olması, ülkemizin doğusunda fakir (az gelişmiş), batısında ise zengin (gelişmiş) ülkelerin bulunması, yakın bölgeler ve özellikle Suriye’de yaşanan iç savaş gibi nedenler yer almaktadır.

Edirne iline çeşitli yollarla ulaşan yasa dışı göçmenler, çeşitli deniz ve nehir araçlarını kullanmak suretiyle Yunanistan ve Bulgaristan’a geçmeyi amaçlamaktadırlar. Edirne ilinin Yunanistan’a 191 km nehir ve deniz, 12 km de kara olmak üzere 203 km, Bulgaristan’a sadece kara olmak üzere toplam 88 km sınırı bulunmaktadır. Edirne ili, transit özelliğe sahip olması; Yunanistan ve Bulgaristan gibi iki Avrupa Birliği üyesi ülkeyle sınırının bulunması; nehir, deniz ve ormanlık arazi yönünden zengin olması; kıyılarının coğrafi yapısı gibi nedenlerle yasa dışı göçe ve geçişlere müsait bir yapıdadır.

Yasa dışı göçmenler, Yunanistan ve Bulgaristan’a ulaşmak amacıyla sahte belge kullanmak, hudut kapılarından geçiş yapan araçlarda gizlenmek, deniz ve nehir kıyılarından tekne, bot ve balıkçı teknesi gibi vasıtaları kullanmak gibi çeşitli yolları denemektedirler. Özellikle yazın 50 cm’ye düşen nehir suyu derinliğinde yüzerek dahi yasa dışı geçişler yapılmaktadır.

Edirne ilinde yakalanan yasa dışı göçmen sayısı 2009 yılında 7.596 iken 2010 yılında 11.138, 2011 yılında 22.664, 2012 yılında 17.448, 2013 yılında 16.383 ve 2014 yılında ise 6.090’dır. 2011 yılında yakalanan yasadışı göçmenlerden 357’si, 2012 yılında yakalanan yasa dışı göçmenlerden 1.237’si, 2013 yılında yakalanan yasa dışı göçmenlerin yarıya yakını Suriyelidir.

Tablo 1: 2009-2014 Yıllarında Edirne’de Yakalanan Yasa Dışı Göçmen Sayısı

Yıl	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Sayı	7.596	11.138	22.664	17.448	16.383	6.090

2012 yılında 127 yasa dışı göçmen, 2013 yılında 159 yasa dışı göçmen ve 2014 yılında 115 yasa dışı göçmen kara araçları ile gümrük kapısından geçip Yunanistan ve Bulgaristan’a ulaşmaya çalışırken yakalanmışlardır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Yetkililerin ifadesine göre, Edirne’de her gün yasa dışı göçmen yakalanmaktadır. Aylık yakalamalar binlerle ifade edilmektedir. Örneğin 2011 yılının Ekim ayında 3825 yasa dışı göçmen yakalanmıştır.

2014 yılında yakalanan yasa dışı göçmenlerin 3.810’u Suriyeli, 796’sı Myanmarlı, 575’i Afganistanlı, 156’sı Filistinli, 126’sı Eritreli ve 627’si diğer ülkelerdendir. Yalnız belirtmek gerekir ki, Myanmar’ın ülkemizde temsilciliği bulunmadığını bilen ve geri gönderilmek istemeyen yasa dışı göçmenler, ilk ifadelerinde Myanmarlı olduğunu belirtmekte, fakat daha sonraki süreçlerde ve mülakatlarda bu kişilerin Pakistan, Bangladeş veya Afganistan uyruklu oldukları tespit edilmektedir. Kapsamlı dil analizi çalışmaları başlamasına rağmen, bu konuda görevli kadrolu personel sayısının azlığı bulunmaktadır. Bu sorunun giderilmesi ile yasa dışı göçmenlerin uyruklarının belirlenmesi konusunda istenilen sonuçlara ulaşılabilecektir.

Tablo 2: 2014 Yılı Uyruklarına Göre Yasa Dışı Göçmenlerin Sayısı

ÜLKE	
Suriye	3.810
Myanmar	796
Afganistan	575
Filistin	156
Eritre	126
Diğer	627
TOPLAM	6.090

Amerika kıtasındaki Dominik Cumhuriyeti gibi ülkemiz arasında vize mecburiyeti bulunmayan ülkelere dahi yabancılar ülkemize gelmekte ve ülkemiz üzerinden yasa dışı yollarla Avrupa’ya ulaşmaya çalışmaktadırlar. Ülkemizin karşılıklı vize muafiyeti anlaşması yaptığı ülkelerin bir kısmının ekonomik bakımdan geri kalmış veya gelişmekte olan ülkeler olması, Avrupa Birliği temsilcileri tarafından tenkit edilmektedir.

Ülkemize gelip yasa dışı göçe muhatap olanların uyruklarına bakıldığında 2012 yılında 82, 2013 yılında 75 ve 2014 yılında şimdiye kadar 72 ayrı uyruktan yabancılar bulunmaktadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Yasa dışı yollarla Edirne üzerinden Yunanistan ve Bulgaristan'a ulaşmaya çalışan yasa dışı göçmenlerden 2011 yılında 44 kişi, 2012 yılında 33 kişi, 2013 yılında 5 kişi ve 2014 yılında 2 kişi suda boğularak hayatlarını kaybetmişlerdir. Ayrıca, 2014 yılında 8 kişi donma neticesinde yaşamlarını yitirmişlerdir.

Tablo 3: 2011-2014 Yıllarında Hayatını Kaybeden Yasa Dışı Göçmen Sayısı (Edirne)

Yıl	2011	2012	2013	2014
Hayatını Kaybeden Göçmen Sayısı	44	33	5	10

Hayatını kaybedenlerin büyük çoğunluğu Meriç nehrini geçmek isterken boğularak can vermişlerdir. Meriç nehri ağır akan ancak derin bir nehir olması bakımından geçmek isteyenler için büyük tehlike oluşturmaktadır. Göçmenler kimi zaman tehlikeyi bilip göze almakta, kimi zaman da bunu bilmeden geçmek istemektedirler. Ayrıca özellikle kış aylarında nehir kıyısında soğuktan donarak hayatını kaybedenler de bulunmaktadır.

Yakalanan yasa dışı göçmenlerin tümünün uluslararası sığınma başvurusunda bulunmak hakkı bulunmaktadır. Bu çerçevede, 2009 yılında 2 kişi, 2010 yılında 4 kişi, 2011 yılında 169 kişi, 2012 yılında 168 kişi, 2013 yılında 171 kişi ve 2014 yılında 99 kişi ülkemize uluslararası sığınma başvurusunda bulunmuşlardır.

Tablo 5: 2009-2014 Yıllarından Edirne'den Uluslararası Sığınma Talebinde Bulunan Yasa Dışı Göçmen Sayısı

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Sığınma Talebinde Bulunan Yasa Dışı Göçmen Sayısı	2	4	169	168	171	99

Edirne genelinde göçmen kaçakçılığı konusunda 2010 yılında 186 operasyon yapıp 429 kişi, 2011 yılında 257 operasyon yapıp 428 kişi, 2012 yılında 86 operasyon yapıp 201 kişi, 2013 yılında 168 operasyon yapıp 203 kişi, 2014 yılında ise 29 operasyon yapıp 58 kişi bu operasyonlarda yakalanmıştır. Bu operasyonlarda yakalananların yarıya yakın bir kısmı yerel organizatörler olduğu göze çarpmaktadır. Göçmen kaçakçılığı suçunu çok farklı uyruklardan insan işlemekte ve bu işi 200 dolardan 20.000 dolara değişen fiyat aralığında

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

yerine getirmektedir. Edirne ilinde yaşayan vatandaşlarımızın bazıları da bunu kolay para kazanma yolu olarak görmekte ve göçmen kaçakçılığı işine bulaşmaktadırlar.

Özellikle Edirne Merkez, İstanbul, İpsala ve Uzunköprü bölgelerinde göçmen kaçakçılığı yapan örgütler bulunmaktadır. 2012 yılında Bulgaristan'ın Avrupa Birliği'ne katılmasından sonra, birkaç yıl içinde göçmen kaçakçılığı zincirinin Bulgaristan'da da oluşabileceği tahmin edilmektedir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 79'uncu maddesinde "Göçmen Kaçakçılığı" suçu düzenlenmiştir. Maddeye göre, göçmen kaçakçılara üç yıldan sekiz yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Hatta suç, teşebbüs aşamasında kalmış olsa dahi, tamamlanmış gibi cezaya hükmolunur. Ayrıca mağdurların hayatı bakımından bir tehlike oluşturması veya onur kırıcı bir muameleye maruz bırakılarak işlenmesi halinde verilecek ceza yarısından üçte ikisine kadar artırılır. Yine bu suçun bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, verilecek cezalar yarı oranında artırılır. Lakin adli mercilerin ceza tayininde faillere alt sınırdan ceza verdiği, ceza alanların da bir yıla kalmadan salıverildikleri, bu nedenle cezaların caydırıcılıktan uzak kaldığı belirtilmektedir. Diğer yandan yargılamaların hızlı yapılamayıp yıllarca sürmesi göçmen kaçakçılarıyla mücadeleyi sekteye uğratmaktadır. Örnek olarak, Yunanistan'da göçmen kaçakçılığı suçunu işleyen kaptanlara 24 yıla kadar varan hapis cezaları verilebilmektedir.

Edirne'de yapılan yakalamalarda tüm idari işlemler 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununa göre 4 Nisan 2014 tarihinden itibaren, aynı kanunla kurulan İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğüne geçmiştir. Ancak Genel Müdürlüğün henüz yerel teşkilatlanmalarını tamamlayamaması nedeniyle, önceden beri yabancılarla ilgili işlemleri yürüten il emniyet müdürlüklerindeki yabancılar şubelerinin idari işlemleri sürdürmeleri yönünde bir protokol hayata geçirilmiştir. Edirne ilinde de tüm idari işlemler protokol gereği il emniyet müdürlüğü yabancılar şubesi tarafından yürütülmektedir. Ancak burada da personel sayısının ilin kapasitesine göre az olduğu görülmektedir. Henüz teşkilatlanma aşamasındaki Göç İdaresi Genel Müdürlüğü personelinin sayısı yetersiz olduğu kadar, personelin özlük haklarının da diğer kamu kurumlarına göre yetersiz kaldığı söylenebilir.

Yakalanan her yasa dışı göçmen hakkında adli ve idari işlem yapılmakta, parmak izlerini alınarak kaydedilmektedir. Kayıt altına alma işi yakalayan birim hangisiyse o birim

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

tarafından gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla kayıt altına alma işlemi yakalamaları yapan iki güvenlik birimi olan Emniyet ve Jandarma birimleri tarafından ayrı ayrı yapılmaktadır. Ancak bu iki birimin sistemleri (APFİS ve JİNET) birbirilerine bütünleşmiş olmadıklarından, kurumlar arası koordineli çalışma maalesef mümkün olmamaktadır. Bir kere polis tarafından yakalanmış olan göçmen, iki defa jandarma tarafından yakalandığında ilk defa yakalanmış gibi muamele görmektedir. Ayrıca aylarca sürebilen kimlik tespiti gibi çalışmalar entegre bir sistemle daha hızlı yapılabilecektir. Yasadışı göçle etkin mücadele için verilerin tek bir yerde toplanıp kurumlarca paylaşılması veya güvenlik birimlerinin birbirlerinin sistemlerini görebilmeleri gerekmektedir.

Bununla ilgili olan bir diğer husus, “Yüz Tanıma Ağı”nın hayata geçirilmesidir. Böylece her yasa dışı göçmenin yüz kaydı alınacak, bu kişiler ülkelere geri gönderildikten sonra yeniden havaalanlarından ve gümrüklerden geçmek istediklerinde ülkeye girişleri engellenebilecektir. Nitekim ülkesine geri gönderilen bazı göçmenlerin tekrar tekrar ülkemize gelip yasa dışı yollarla göç etmeye çalıştıkları tespit edilmiştir.

Ayrı bir problem Suriyeli göçmenlerle ilgili olarak yaşanmaktadır. Serbest ikamet eden Suriyeli göçmenlerden yasa dışı göç etmeye çalışanlar haklarında idari işlem yapıldıktan sonra (para cezası kesilmesi) salıverilmektedir. Bu kişilerin çoğu zaman tekrar tekrar yasa dışı göç etme teşebbüsünde buldukları tespit edilmiştir. Verilen para cezaları da ödeme güçleri olmadığı için tahsil edilememektedir. Bu anlamda idari cezanın bir caydırıcılığı bulunmamaktadır. Valilik ve güvenlik birimlerinin yetkilileri yasa dışı göçe muhatap olan Suriye vatandaşlarının güneydoğu illerimizdeki barınma merkezlerine gönderilmelerinin uygun olacağını ifade etmişlerdir.

Yasa dışı göçün önlenmesi konusunda Yunanistan ve Bulgaristan ile çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Bulgaristan ile de her ay “Hudut Makamları Toplantıları” gerçekleştirilmektedir. Yunanistan ile 2011 yılından beri aylık toplantılar yapılmaktadır ve iş ortaklığı iyi bir şekilde devam etmektedir. Ayrıca, Yunanistan ile yasa dışı göçmenlerin geri kabulü konusunda önemli bir mesafe alınmıştır. Bulgaristan ile bu konuda yürütülen görüşmeler ise halen devam etmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

2008 yılından beri Yunanistan FRONTEX³ adı verilen FRONTEX olarak adlandırılan Avrupa Birliği'nin Dış Sınırlarında Uygulama İşbirliğinin Eşgüdümünden Sorumlu Avrupa Kurumu Yunanistan yasadışı göçle etkin bir mücadele içinde bulunmaktadır. Ayrıca Yunanistan ve Bulgaristan'ın kara sınırı boyunca kamera sistemi bulunmaktadır. Bu teknik kapasite göçle mücadeleyi daha etkin kılmaktadır. Yunanistan ve Bulgaristan'ın sahip olduğu kamera sistemlerinin ülkemizde olmaması neticesinde, hem göçle etkin mücadele edilememekte hem de yakalanan göçmenlerin sınırın karşı tarafından atıldıkları veya oralarda kötü muamele gördükleri gibi iddialar tespit edilememektedir. Sınır hattına kamera yerleştirilmesini içeren “Entegre Sınır Ötesi Projesi” bulunmakta ancak henüz planlama safhasında bulunmaktadır ve çalışmalar istenilen hızda ilerlememektedir.

Edirne ve diğer batı illeri yasa dışı göçle mücadele de son şehirdir. Girişlerin hemen hemen tümü Türkiye'nin doğu illerinden gerçekleşmektedir. Bu bakımdan yasa dışı göç konusunda daha etkin bir mücadelede bulunabilmek için İran ile Türkiye arasında Geri Kabul Anlaşması imzalanması gerekmektedir. Nitekim Yunanistan ile Türkiye arasında bir geri kabul anlaşması 2002 yılından beri uygulanmaktadır.

Yetkililerle yapılan görüşmelerde dile getirilen bir konuda, yakalanan yasa dışı göçmenlerin geri gönderme merkezine gönderilene kadar barındırma, yiyecek/içecek ve giyindirme ihtiyaçlarının karşılanmasında yaşanan sorundur. Genellikle gece yakalanan göçmenlerin barındırılması ihtiyacı gerekmektedir. Bu ihtiyaç konteynırlarla karşılanmaktadır. Ancak ilde yakalanan göçmen sayıları dikkate alındığında mevcut konteynır sayısı yetersizdir. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün bu amaçlar için kullanılacak konteynırların temini konusunda gerekli imkânları oluşturması gerekmektedir. Jandarma tarafından yakalanan göçmenler geri gönderme merkezine götürülürken taşınmaları askeri araçlarla sağlanmaktadır. Ancak bu durum hem ortaya çıkan görüntü –esir taşıyıcı gibi taşınmakta olmaları nedeniyle- hem de hamile, çocuklu yabancıların yüksek basamaklı askeri araçlara binerken düşme tehlikesi geçirmeleri nedeniyle sıklıkla eleştiri konusu olmaktadır. Yine göçmenler yakalandıklarına geri gönderme merkezine gönderilene kadar kendilerine yiyecek verilmektedir. Jandarmanın yakalamalarında, karakollara gelen yemeğin personel sayısı kadar çıkarılmak zorunda olması nedeniyle sorunlar yaşanmaktadır. Bu kişilerin

³ FRONTEX adlı uygulama ile AB üyesi tüm ülkelerin sahil güvenlik birimleri Yunan karasularında faaliyet göstermeye başlamış ve geniş bir alan etkili bir şekilde gözlemlenmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

jandarmanın gözetiminde iken yemek ihtiyaçlarının yeterince karşılanabilmesi için Milli Savunma Bakanlığının yönergesine ihtiyaç bulunmaktadır. Aynı sorun emniyet yakalamalarında da yaşanmaktadır. Suda yakalanan göçmenler için kıyafet sorunu bir diğer meseledir. Yakalamayı yapanlar kendi imkanlarıyla bu sorunu gidermeye çalışsalar da, bunun için daha uygun olabilecek bir çözüm olarak, belediyelerce toplanan eski kıyafetlerin bu aşamada değerlendirilebileceği ifade edilmiştir.

Daha önce Ege kıyısı bazı illerimizde yapılan inceleme sırasında dile getirilen bir iddia olan, yasa dışı göçmenlerin birçoğunun Yunanistan sınırına geçtikten sonra, buradan Yunan güvenlik ekiplerince Türkiye topraklarına geri atıldıklarıdır. Aynı iddia Bulgaristan'a yönelik olarak da dile getirilmiştir. Alt Komisyon bu iddiaları geri gönderme merkezinde tutulan yasa dışı göçmenlerden birebir dinlemiştir. Daha vahimi, geri atılmadan önce değerli eşya ve paralarının alındığı, dayak yedikleri ve hatta üzerlerine köpek salındığı biçiminde iddiaların bulunmasıdır.

2. Budakdoğanca Köyü ve Sınır Hattı (Meriç Nehri) İncelemeleri

Alt Komisyon, Nisan ayında donarak yaşamlarını yitiren sekiz Suriye vatandaşının cesetlerinin bulunduğu ve sıkça yasa dışı göçmene rastlandığı Bulgaristan'a sınırı bulunan Budakdoğanca Köyünü ziyaret etmiştir.

Cesetleri bulan Köy Muhtarı Ayhan Kıyıcı ile yapılan görüşmede, Kıyıcı;

- İlk başta kadın ve çocuklar olmak üzere 4 kişinin cesedinin bulunduğu, daha sonra yapılan arama çalışmaları sonucunda bu sayının 8'e çıktığı,
- Yaşamlarını yitiren kişilerin cesetlerinin durumu nedeniyle ölüm olayının 2-3 ay önce gerçekleştiğini sonra bulunduğu, cesetlerin bulunduğu anda tanınamayacak hale geldiği ve otopsi raporlarının henüz tamamlanmadığı ama büyük ihtimalle donarak hayatlarını kaybettiği,
- Bulunan kişilerin Suriyeli olduklarının ve aynı aileye mensup kişiler olduklarının tahmin edildiği,
- Köyün Bulgaristan sınırına çok yakın olması münasebetiyle yasa dışı göçmenlere sıkça rastlandığı ve böyle durumlarda acilen jandarma güçlerine haber verildiği,
- Yasa dışı göçmenlerin, Bulgaristan tarafında iyi muamele görmemelerine rağmen, çoğunlukla akrabalarının oralarda bulunması nedeniyle, ölüm dâhil her ihtimali göze alarak Bulgaristan'a ulaşmaya çalıştıkları,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

- 2011'e kadar göçmenlere rastlanmaz iken, FRONTEX uygulaması sonrasında kara sınırına akın etmeleri nedeniyle göçmen sayısının arttığını, ifade etmiştir.

Ayrıca Alt Komisyon aynı köye yakın mesafede bulunan Doğan Karakolunun sorumluluk alanındaki Meriç nehri kıyısının bir bölümünü görmüş; karakol komutanlığı ve diğer güvenlik birimlerinden bilgi almıştır.

3. Geri Gönderme Merkezi İncelemeleri

Edirne İli Geri Gönderme Merkezi (GGM) hizmet binası 3 Şubat 2012 tarihinde hizmete açılmıştır. Edirne Yabancılar Şube Müdürlüğü ile aynı binada bulunmaktadır. Bina, 5 blok ve kazan dairesi olmak üzere toplam 6.786 m² kapalı alana sahiptir. Erkekler için 14 kişilik odalarda 560 kişi, kadınlar için 16 kişilik odalarda 64 kişi, aileler için ise 4 kişilik odalarda 32 kişi olmak üzere toplam 656 kişilik kapasiteye sahip bir merkezdir.

GGM kapasitesi 656 kişiden oluşmasına rağmen GGM'de kapasitenin daha üstünde yasa dışı göçmen barındırıldığı günlere de rastlanmaktadır. GGM'ye günlük ortalama 50 ila 100 kişi gelmekte, bu rakamlar yaz aylarında daha da artmaktadır.

İnceleme tarihinde, geri gönderme merkezinde 40 personel ile hizmet verildiği, 16'sı kadın, 19'u çocuk ve 325'i erkek olmak üzere 360 kişinin barındırıldığı bilgisi edinilmiştir.

GGM'deki 40 personelden sadece 3'ünün yabancı dil bilmesi ve bunların İngilizce, Arapça ve Urduca'dan oluşmasından dolayı tercüman sıkıntısının bulunduğu, bu nedenle misafir edilen yasa dışı göçmenlerle irtibat kurulmakta zaman zaman zorlanıldığı, buna karşın bazı yasa dışı göçmenlerin Türkçe konuşabildiği belirtilmiştir. Yakın zamanda Arapça ve Urduca bilen personelin temin edilmesi tercüme konusundaki sıkıntının büyük bir kısmını gidermiş görünmektedir. Farsça bilen personele de ihtiyaç duyulduğu görülmektedir.

GGM'nin girişinde, yasa dışı göçmenler öncelikle üst aramasına tabi tutulmaktadır. Ayrıca, yasa dışı göçmenlerin haklarını belirten, 10 ayrı dilde yazılmış bilgilendirme panolarının olduğu görülmüştür. Bu panoların yanında ayrıca, ülke konsolosluklarının irtibat telefon numaralarının bulunmasına rağmen bu kâğıtların yasa dışı göçmenlerce yırtıldığı yetkililerce dile getirilmiştir.

Her göçmene GGM'de "tebligat formu" ve eki olan "bilgilendirme broşürü"yle hakları yazılı olarak bildirilmektedir. Tebligat ve eki İngilizce'den Urduca'ya kadar göçmenlerin anladıkları hemen her dilde sağlanmaktadır. Tebligat ve ekinde göçmenlere yasal konumları,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

geri gönderilme işlemleri, kararlara itiraz ve yargıya başvuru yolu, kişinin en fazla ne kadar süreyle tutulacağı ve merkezin genel düzenine ilişkin kurallar hakkında bilgi verilmektedir. GGM'lerin artık Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün sorumluluğuna geçmesi nedeniyle bu bilgilendirme formlarının Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nce GGM'ye gönderileceği ifade edilmiştir.

GGM'de barınan yasa dışı göçmenlere 24 saat sıcak su temin edilmekte ve 3 öğün dört çeşit soğuk ve sıcak yemek hizmeti sunulmaktadır. Daha temiz bir ortamda barınmak ve daha sağlıklı bir şekilde beslenmek amacıyla hem temizlik hizmetleri hem de yemek ihtiyacı dışarıdan hizmet alımı yoluyla karşılanmaktadır. Merkezde geniş bir yemekhane bulunmaktadır. GGM'de kalan yasa dışı göçmenlerin yemek ihtiyaçları için günlük kişi başı 9 TL bütçe öngörülmekte, ancak bu meblağ giderleri karşılamaya yetmemektedir. Göçmenlerin kıyafet temizliklerini sağlamak amacıyla bir çamaşır yıkama odası bulunmaktadır.

GGM'de aileler için de koğuş bulunmasına rağmen, bunların kadın koğuşlarıyla yan yana olması nedeniyle aile koğuşlarında da kadınların barındırıldığı gözlemlenmiştir. Mimariden kaynaklanan bu sorunun çözülmesi için ilgili bakanlık ile görüşmeler yapıldığı ve en kısa zamanda bu soruna çözüm bulunacağına umut edildiği ifade edilmiştir.

Ayrıca yasa dışı göçmenlerin avukatlarla görüşme yapabilmeleri için bir avukat görüşme odasına da Merkezde yer verilmiştir.

GGM'de bir revir odası ve hasta yatakhane bulunmaktadır. Yapılan ziyarette, buraların gayet düzenli ve hijyenik olduğu gözlemlenmiştir. Sağlık biriminde hafta içi çalışma saatleri arasında bir doktor ve bir hemşire görev yapmaktadır. Hemşire buranın kadrolu personeli olup, doktor gönüllü olarak sürekli gelmektedir. Bu birimde yasa dışı göçmenlerin şikâyetlerine ilişkin ilk işlemler, acil müdahaleler, ilaç tedavisi uygulaması yapılmaktadır. Hafta sonlarında sağlık personeli görev yapmamakta, yaşanabilecek acil sağlık durumlarında ise 112 acil servis vasıtasıyla hastaneye sevkler gerçekleştirilmektedir. Darp raporu almak isteyen yasa dışı göçmenlerin hastaneye sevk edildiği, kuduz ihtimali bulunan yasa dışı göçmenlerin merkezde kalma süreleri dolsa bile aşları bitene kadar gitmelerine izin verilmediği, bulaşıcı hastalık ihtimallerine karşın geri gönderme merkezinin 15 günde bir ilaçlanıp dezenfekte edildiği verilen diğer bilgiler arasındadır.

Alt Komisyonun bir önceki Edirne ziyaretinde tespit ettiği disiplin koğuşu yani asayiş bozan, provokasyon yapan veya sıkıntı yaratan kişilerin ikna edilemeyip sakinleşmemeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

halinde 4-5 saat kadar geçici olarak kapatıldıkları odalara ilişkin, buraların artık kullanılmadığı, depoya dönüştürüldüğü ifade edilmiştir. Ancak bir başka yetkilice halen disiplin amaçlı kullanıldığı bilgisi verilmiştir.

GGM'de bulunan yasa dışı göçmenlerin boş vakitlerini değerlendirebileceği kültürel ve mesleki faaliyet imkânlarının olmadığı göze çarpmıştır. Spor faaliyeti olarak ise masa tenisi oynayabilmektedirler. Aslında spor faaliyetleri için geniş bir avlu bulunmaktadır ancak; avlunun koşu alanı bulunduğu alanın içinde olmayışı ve aynı zamanda GGM personelinin odalarının avlunun içinde bulunması nedeniyle göçmenler avludan yeterince faydalandırılmamaktadır. Örneğin avlunun içinde bir futbol alanı bulunmakta fakat burada spor faaliyeti yapıp yapılmadığı konusunda bir kanıya ulaşılamamıştır. GGM'deki göçmen sayısı da avlunun kullanımı ve spor faaliyetlerinin gerçekleştirilmesini etkileyebilmektedir. Sabahtan öğlene kadar ve yemeğin ardından ikindi vaktine kadar avluya çıkarılabilmektedirler. Kadın göçmenler avluya çıkma imkanından çok daha sınırlı faydalanabilmektedir.

GGM'de çocuklar için hem açık havada oyun alanı hem de tüm tefrişatı yapılmış bir kreş odası bulunmaktadır. Alınan bilgiye göre kreş odası şimdiye kadar kullanılamamıştır. Bunun nedeni olarak, Milli Eğitim Bakanlığı ve Halk Eğitim Müdürlüğü tarafından, kendileriyle defaatle yapılan görüşmelere rağmen burada çalışacak bir eğitmen/bakıcı için görevlendirilme yapılmaması gösterilmiştir.

Göçmenlere kartlı telefon ile iletişimde bulunma imkanı verilmektedir. Cep telefonları kullandırılmamaktadır.

GGM'de ortak alanları kayıt altına alan kamera sistemi bulunmaktadır. Göçmenlerin odalarında kamera bulunmamaktadır. GGM'de bulunan yasa dışı göçmenlerin ibadetlerini yerine getirebileceği bir mescit bulunmakla birlikte, bir odanın kilise olarak hizmete girebilmesi için çalışmalar sürmektedir.

Alt Komisyonun bir önceki ziyaretinde yangın söndürme tesisatının çalışmadığı yönündeki tespit bu defa da gündeme getirilmiş, yangın söndürme sisteminde bir aksaklığın bulunmadığı dile getirilmiştir.

GGM'de zaman zaman yaşanan sorunların en önemli kaynağı, uluslararası hukuk kapsamında sınır dışı edilmesi uygun olan kişilerin ülkelerine geri gönderilememeleridir. Nitekim yakalanıp GGM'ye büyük bir kısmı bu kapsamdaki göçmenlerdir. Kişilerin sınır dışı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

edilememelerinin en büyük nedeni ise, tabiiyet konusunda kişilerin beyanlarının esas alınmasıdır. Kişiler ülkelerine dönmek için Türkiye’de temsilciliği olmayan ülkelerin tabiiyetinde olduklarını beyan etmekte, böylece ilgili ülke ile bağlantıya geçilemeyerek kişi geri gönderilememektedir. Kimi zamanda vatandaşı buldukları ülkenin temsilciliğinin işlemleri yavaş yürütmesi GGM’de kalış sürelerini uzatmaktadır. 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’na göre geri gönderme merkezlerindeki idari gözetim süresi 6 ayı geçmemektedir. Ancak bu süre, sınır dışı etme işlemlerinin yabancının işbirliği yapmaması veya ülkesiyle ilgili doğru bilgi ya da belgeleri vermemesi nedeniyle tamamlanamaması halinde, en fazla altı ay daha uzatılabilir. Yasa dışı göçmenlerin kimlik ve tabiiyetini belirleme konusunda, genelde kişilerin üzerinde onları tanıtan bir belge bulunmadığından kişinin beyanı esas alınmaktadır; ancak kişinin beyanına güvenilmediği durumlarda kişilerin fiziki özelliklerinden tespit yapılmaya çalışılmaktadır.

Göçmenlerin yaşam alanlarındaki duvarlarda uzun süre kalmanın verdiği sıkıntıları anlatan çok sayıda yazı bulunduğu göze çarpmıştır. Uzun süre kapalı kalmanın ve kalabalık ortam göçmenlerin hem kendi aralarında hem de idareyle sorun yaşamalarına sebebiyet verebilmektedir.

Kalabalık oluşun nedeni Edirne’de yapılan yakalamalar yanında İçişleri Bakanlığının yanlış uygulamalarıdır. Türkiye’nin pek çok yerindeki geri gönderme merkezlerine yerleştirmeler Bakanlık (Nisan ayından itibaren Göç İdaresi Genel Müdürlüğü) tarafından merkezi olarak yapılmakta, bir merkezin o andaki kapasitesi dikkate alınmaktadır. Bakanlığın bunu yaparken yoğun yakalamaların yapıldığı illerdeki kapasitenin her an dolabileceğini dikkate almaması ve ayrıca yerleştirme kararı vermeden önce merkezlerle iletişime geçmemesidir. Bakanlığın Türkiye’nin bir yanından gönderdiği göçmenlerle, bu yerleştirmenin ardından o gün yapılan yakalamalar bir araya gelinde GGM’de çok ciddi yoğunluk olmaktadır. Edirne’nin bu nedenle her defasından kapasitesinin üzerinde göçmen barındırmak zorunda kaldığı bilinmekte, oysa Alt Komisyonun daha önce ziyaret ettiği Aydın’daki GGM’nin şimdiye kadar kapasitesinin en fazla yarısında göçmen barındırdığı tespit edilmiştir.

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nun yeni bir kanun olması münasebetiyle uygulamasının tam olarak oturmadığı, personelinin görev tanımının tam olarak bilinmediği, bu nedenlerden ötürü Kanun’un uygulanmasına yönelik ilgili Bakanlık tarafından

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

personelerle yönelik eğitim programlarının düzenlenmesi gerektiği konusunda da ayrıca bilgi alınmıştır.

Merkezde kalan kadın ve erkek yasa dışı göçmenler ile tercüman eşliğinde yapılan görüşmeler yapılmıştır. Merkezde kalan yasa dışı göçmenlerin büyük çoğunluğunu Suriyelilerin ve Afganların oluşturduğu görülmüştür. Merkezde iken herhangi bir kötü muamele veya onur kırıcı davranışla karşı karşıya kalmadıklarını ifade etmişlerdir. Çoğunluğu ülkelerinde yaşanan iç karışıklıklar nedeniyle ülkelerine geri dönmek istememektedirler. Çoğunluğu yakınlarının bulunduğu Avrupa ülkelerine gitmek istemektedirler. Ülkesine dönmeyi isteyenler de bulunmaktadır. Suriyeli göçmenler, yakalanmadan önce Yunanistan ve Bulgaristan sınırına ulaşmayı başardıklarını ancak bu ülkelerin sınır görevlileri tarafından dövülmek ve üstlerindeki paraların alınması suretiyle Türkiye tarafına zorla geri gönderildiklerini, geri itildikten sonra kendilerini yakalayan Türk güvenlik güçlerinin ise kendilerine iyi muamele ettiğini, yiyecek ve giyecek verdiğini ifade etmişlerdir.

VI. DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

Ülkemiz tarihi ve coğrafi konumu itibarıyla geçmişten beri doğu ve batı arasında bir köprü vazifesi görmektedir. Bunun bir neticesi olarak da, doğudan batıya doğru gerçekleşen yasa dışı göçlerin son durağı Türkiye olmaktadır. Ekonomik, siyasi ve sosyal çeşitli sorunlarla boğuşan doğu ülkelerinin vatandaşları, daha iyi bir yaşam ve gelecek umuduyla, özellikle Avrupa Birliği üyesi batılı ülkelere, hayatları pahasına olsa da, ulaşmaya çalışmaktadırlar. Doğu ve batı arasındaki bu eşitsizlik devam ettiği sürece de, ülkemiz yasa dışı göç meselesiyle her daim mücadele etmek zorunda kalacaktır.

Doğudan batıya doğru yaşanan yasa dışı göç akışının azalması için gereken şartların başında, doğu ülkelerinin yaşanan siyasi iç çalkantılara çözüm bulması, ekonomik kaynaklarını en doğru ve verimli şekilde, vatandaşlarının refahı için, en iyi nasıl kullanabileceklerine yönelik cevaplar üretmesi ile gerçekleşebilecektir. Bunun yanında, ulaşmaya çalıştıkları batı ülkelerinin yasa dışı göçmenleri, kollarını açmış bir şekilde, büyük bir misafirperverlikle beklemedikleri akıldan hiç çıkarılmamalıdır. Batı ülkelerinde yabancı düşmanlığının günden güne arttığı, göçmenlere duyulan hoşnutsuzluğun somut eylemlere dönüştüğü, ikinci sınıf insan muamelesini her zaman hissedecekleri, ekonomik sorunlarını

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

tam manasıyla halledemeyen batının göçmen işçilere bakışının çok da olumlu olmayacağı ve göçmenleri yaşam tarzlarına bir tehdit olarak göreceklere bilinen durumlardır.

Türkiye'ye yapılan yasa dışı girişler, hem ülkemizin doğu bölgesinin coğrafi açıdan dağlık yapısından faydalanılarak ve hem de Suriye'deki iç karışıklık nedeniyle Türkiye'nin açık kapı politikası ile Türkiye'nin ekonomik bakımdan geri kalmış veya gelişmekte olan ülkelerle yaptığı vize muafiyeti uygulamasının kötü niyetli olarak kullanımı sonucunda yapılmaktadır.

Edirne ilinden Yunanistan ve Bulgaristan'a doğru yasa dışı geçişler kara ve su yollarıyla gerçekleşmekte, bu geçişler sırasında da hiçbir zaman arzu edilmeyen ölüm vakaları vuku bulmaktadır. Yasa dışı göç devam ettiği sürece de bu ölüm olayları ne yazık ki var olmaya devam edecektir. Yasa dışı göçün tümüyle sona ermesi çok gerçekçi görünmese de bunun alınan önlemler ve yapılan düzenlemelerle en aza indirgenmesi her zaman mümkündür. Bunun için de, ülkemizin batı sınırında Yunanistan ve Bulgaristan, doğu tarafında ise başta İran olmak üzere komşu ülkeler ile yasa dışı göç ve sınır güvenliği konularında etkin ve düzenli bir işbirliğinin başlatılması ve/veya devam etmesi hayati bir önem arz etmektedir.

Bununla birlikte, Yunan ve Bulgar güvenlik güçlerinin kendi bölgelerine giriş yapan yasa dışı göçmenleri, insani şartlara uymayacak bir şekilde Türkiye tarafına geri gönderdiği, kimi zaman fiziksel şiddete başvurdukları, Meriç nehrine geri attıkları, botlarını tahrip ettikleri, yasa dışı göçmenlerin paralarına ve cep telefonlarına haksız bir şekilde el koydukları yönünde, yetkililerin ve yasa dışı göçmenlerin beyanları bulunmaktadır. Bu nedenle, Yunanistan ve Bulgaristan'ın, insan haklarına ve insan onuruna aykırı bu davranışları bir alışkanlık haline getirdiğini söylemek ne yazık ki yanlış olmayacaktır.

Edirne geri gönderme merkezi mimari açıdan hatalı inşa edilmiş olması, göçmenlerin açık havada yeterince zaman geçirip aktivite yapamamalarına ve aile koşullarının sadece ailelere tahsis edilememesine neden olmaktadır. GGM'de kalanlarca kötü veya onur kırıcı muamele olduğuna dair bir bildirimde bulunulmaması önemlidir. Disiplini bozan göçmenler hakkında ne yapıldığı konusunda kesin bir bilgi edinilememiştir. Disiplin için ayrılan tecrit odasının kullanılıp kullanılmadığı konusu açıklığa kavuşmamıştır. Göçmenlerin yiyecek, sağlık, iletişim gibi ihtiyaçları eksiksiz sağlanmaktadır. Mimari yapı ve kalabalık ortam nedeniyle sosyal faaliyetler aksasa da, göçmenler için bu imkânın sağlanması Merkezin düzeni açısından da önemlidir. Ayrıca çocuklar için yapılmış odanın acilen kullanıma

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

açılması gerekmektedir. Göçmenlerin hakları ve sorumlulukları konusunda bilgilendirmenin tam ve zamanında yapılması, avukatlarıyla görüşme ve uluslararası sığınma prosedürüne başvuru konusunda engellemeyle karşılaşmamaları önemlidir.

Sonuç olarak,

1- GGM'nin 2012 yılının Şubat ayından beri hizmet veriyor olmasından dolayı mimarisi ve tesisleri yeni ve modern bulunmakla beraber yapının yoğun göçmen akışına uygun tasarlanmaması nedeniyle burada kalan yasa dışı göçmenler yeterince havalandırmaya çıkarılamamakta ve sosyal/sportif faaliyetlerde bulunamamaktadırlar. Mimari yapıda değişikliğe gidilebilir veya güvenlik önlemleri artırılarak dış avlunun da bu amaç için kullanımı sağlanabilir. Yine mimari yapı nedeniyle aile odalarının kullanılamaması sorununun çözümü hızlandırılmalıdır.

2- GGM'de bulunan yasa dışı göçmenlerin boş vakitlerini geçirebilecekleri faaliyet alanlarının bulunmaması ve yapılan kreş odasının öğretmen eksikliği nedeni ile faaliyette bulunmaması önemli bir eksiklik olarak göze çarpmaktadır. Buradan hareketle kültürel ve mesleki faaliyetler için imkânların oluşturulması –ki bu başka illerdeki GGM'lerde uygulanmaktadır-, Merkezin bahçesine barınanların faydalanabilecekleri spor aletlerinin konulması, yapılan kreş odasında çocukların gözetiminden sorumlu olacak yetkin bir personelin görevlendirilmesi gerekmektedir.

3- GGM'ye gelen yasa dışı göçmenlere içinde buldukları durumu açıklayacak, haklarını anlatacak, GGM'de uymaları gereken kuralları içerecek şekilde hazırlanan bilgilendirme broşürleri tam ve zamanında verilmeli, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü bunları bir an önce temin etmelidir.

4- GGM'de bulunan yasa dışı göçmenlerin günlük beslenmesi için ayrılan ödenek miktarının, ihtiyaçları karşılayacak ölçüde artırılması gerekmektedir.

5- Merkezin yangın söndürme tertibatı ile diğer acil durum önlemlerinin çalışır ve uygulanabilir halde olmasına özen gösterilmelidir.

6- GGM hizmet binasında bulunan Edirne Yabancılar Şube Müdürlüğü'nün başka bir yere taşınarak, Merkezin sadece yasa dışı göçmenlerle ilgili meselelere yoğunlaşması sağlanmalıdır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

7- GGM’de göçmenlerle iletişim ve beyanlarının doğru not edilebilmesi bakımından göçmenlerin ekseriyetinin kullandığı dillerden tercümanlar görevlendirilmesi büyük önem arz etmektedir.

8- GGM’de disiplini bozan yasa dışı göçmenlerin disiplin amacıyla birkaç saatliğine tecrit odasına konulup konulmadıkları konusunda kesin bilgi alınamamış olsa da, varsa tecrit odası uygulaması hemen kaldırılmalıdır. Bu uygulamanın bir dayanağı bulunmamaktadır.

9- Sivil toplum örgütlerinin GGM idaresi ile koordineli bir şekilde çalışmalarına imkân tanınmalıdır. Sivil toplum örgütlerinin fikir üretmenin yanı sıra düzenleyecekleri yardım kampanyalarıyla da GGM’de barınan yasa dışı göçmenlere yardımda bulunması temenni edilmelidir.

10- GGM’lere Bakanlıktan yapılan göçmen nakillerinde bir GGM’nin mevcut sayısının yanı sıra il olarak yakalama kapasitesine dikkat edilmeli ve nakil yapmadan önce GGM ile iletişime geçilmesi gereklidir.

11- Göçmenlerin yakalandıktan sonra geri gönderme merkezine nakil ve iaşelerine kadarki süreçte insan haklarına uygun bir şekilde bakımı, beslenmesi, taşınması konusunda iyileştirmeler yapılmalı, Edirne ilinin yoğunluğu nedeniyle geçici barınma konteynırları artırılmalı, nakillerde askeri araç kullanılmasını engellemek için araç kiralama veya bir başka kurumdan temin etme gibi yöntemler uygulanmalı, yemek temini için emniyet ve jandarma için idari zemin ve ödenek sağlanmalı, giyecek konusunda ikinci el giyecek yardımı için belediye ile işbirliği yapılmalıdır.

12- Ülkemizdeki yasa dışı göçmenlerin geldikleri ülkeye iadesi veya ülkemizden başka bir ülkeye yasa dışı geçiş yapan yasadışı göçmenlerin ülkemize kabulü prosedürünü yasal bir zemine oturtmak amacıyla sıkça göç veren Doğu ve Afrika ülkeleriyle geri kabul anlaşmaları yapılmalıdır. Bu kapsamda İçişleri ve Dışişleri Bakanlığının koordineli bir şekilde çalışmalar yürütmesi icap etmektedir.

13- Yasa dışı göçmenlerin yakalanmalarının ardından tutulan parmak izi kayıtları ve diğer idari işlemlerin tek bir merkezde toplanması çalışması yapılarak, emniyet ve jandarmanın ayrı ayrı yaptıkları işlemleri birbirlerinin görebilmesi sağlanmalıdır.

14- Yasa dışı göçme konu olmuş yabancıların sınır dışı edildikten sonra yeniden ülkeye girişlerini önlemek amacıyla hudut kapılarında “yüz tanıma sistemi” hayata geçirilmelidir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Ayrıca uluslararası havalimanlarının idari kapasitesi artırılarak kontrollerin dikkatli yapılması önemlidir.

15- Yunanistan ve Bulgaristan'ın uyguladığı gibi Meriç nehri kıyısına kamera sistemleri uygulama projesi hayata geçirilmelidir.

16- Yasalardaki cezalara rağmen göçmen kaçakçılara verilen cezaların azlığı yönünde şikayetler devam etmektedir. Mevzuatımızdaki ceza hükümlerinin adli makamlarca daha üst oranlarda uygulanmasının göçmen kaçakçılığına caydırıcı etkisinin olacağı düşünülmektedir.

17- Yunanistan ve Bulgaristan'ın kendi sınırlarına ulaşan yasa dışı göçmenleri Türkiye topraklarına geri ittikleri yönünde kuvvetli iddialar bulunmaktadır. Tespit edilen hadiselerin, insan hayatı ön plana alınarak diplomatik kaygılara düşülmeden Dışişleri Bakanlığınca bu devletlere bildirilmesi, ayrıca diğer ilgili uluslararası kuruluşların da bilgilendirilmesi gerekmektedir.

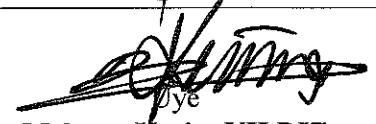

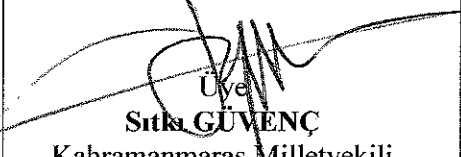
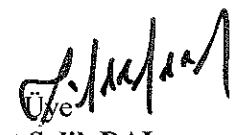

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Toplantı No : 35

12.11.2014

Konu : Edirne İli Yasa Dışı Göç İnceleme Raporu kabul edilmiştir.

 Başkan Ayhan Sefer ÜSTÜN Sakarya Milletvekili	 Başkanvekili Nevzat PAKDİL Kahramanmaraş Milletvekili	 Katip Reşat DOĞRU Tokat Milletvekili
Üye Murat BOZLAK Adana Milletvekili	Üye Mehmet METİNER Adıyaman Milletvekili	 Üye Mehmet Kerim YILDIZ Ağrı Milletvekili
Üye Sinan Aydın AYGÜN Ankara Milletvekili	Üye Mustafa ERDEM Ankara Milletvekili	 Üye Ülker GÜZEL Ankara Milletvekili
 Üye Zeynep ÜZDEMİR Batman Milletvekili	Üye Tufan KÖSE Çorum Milletvekili	Üye Atıla KAYA İstanbul Milletvekili
Üye Mahmut TANAL İstanbul Milletvekili	Üye Bülent TURAN İstanbul Milletvekili	Üye Hamza DAĞ İzmir Milletvekili
 Üye Sıtkı GÜVENÇ Kahramanmaraş Milletvekili	 Üye Ahmet Salih DAL Kilis Milletvekili	Üye Kerim ÖZKUL Konya Milletvekili
Üye Ayşe TÜRKMEÑOĞLU Konya Milletvekili	Üye Veli AĞBABA Malatya Milletvekili	Üye Abdurrahim AKDAĞ Mardin Milletvekili
 Üye İhsan ŞENER Ordu Milletvekili	Üye Cemal Yılmaz DEMİR Samsun Milletvekili	Üye Hüseyin AYGÜN Tunceli Milletvekili
 Kemal AKTAŞ Van Milletvekili		

Komisyon raporlarına, <http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/index.htm>
adresinden ulaşabilirsiniz.

Adres: TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu 06543 Bakanlıklar-ANKARA

Tel: 0 312 420 5406 – 420 5399 **Faks:** 0 312 420 2492

E-posta: insanhaklari@tbmm.gov.tr